regno tu alienus es. habes enim sortem & partem, æternam ignis gehennam, hæreditatem diaboli patris tui percipiens.

XXIII His auditis, Aurelianus præ furore vultu mutatus est, & dentibus stridere cœpit, exardescens in illum, cui & respondens: Multas, inquit, nugas te modò effundentem passus sum, patientiam in te, nugax & sceleste, audiendo retinens. Tu verò quamdiu perges me contemnere, & diis maledicere? Nunc igitur nisi diis immolaueritis, pessimis modis vos perdam, ita vt nemo possit è manibus meis vos eripere. Tum Paulus & Iuliana concordi animo & magna voce clamantes: Nos, inquiunt, Christiani sumus, & in Christo ipso spes nostras collocatas habemus: dæmones non adoramus, idolis tuis non seruimus, tormenta tua non timemus. Excogita igitur quoscunq; vis cruciatus. fidem enim in Deo habemus, fore vt à nobis supereris, quemadmodum pater tuus diabolus à Christo superatus fuit, qui nos etiam robustos facit, & prauas artes tuas expugnat. Hæc cum audisset Aurelianus, iussit lignum quoddam magnum afferri. Quod cum allatum fuisset, fecit Paulum in eo alligari. Carnifices verò eius manus colligârunt. Tunc Aurelianus præcepit accensas lampades afferri, & in eius faciem iniici, præconeita vociferante: Ne in orbis terrarum dominos contumeliosus sis, neve in deos ipsos maledicta conijcias. Paulus igne aduritur.

XXIV IVLIANA cum fratrem suum igne comburi spectaret, summa voce clamauit: O tyranne & sceleste, quid mali frater meus commisit, vt ita crudeliter eum crucies? Iussit Aurelianus & Iulianam in ligno alligari, & accensas faces in os eius, & in totum corpus adhiberi: cui & dixit: Impudentissima mulier, erubesce, quemadmodum mulieres decet. Tum Iuliana ridens: Vere, inquit, Aureliane, te admonentem acceptum habeo, eo quod dixisti, Cum sis mulier, erubesce: reuereor enim, & erubesco Christum Dei viuentis filium, qui est ante faciem meam, neque illum possum derelinquere, & dæmones colere. Furore accensus est Aurelianus, cum se ab illis irrisum videret. Itaque iussit carnifices ignem per totum corpus illorum circumferre. Quod cum illi mox fecissent, tota ciuitas, quæ sanctorum martyrum spectaculo intererat, voce magna clamabat: Imperator Aureliane, iniustè iudicas, iniustè illos crucias. Si nolunt diis sacrificare, sententiam contra illos feras. Tum Aurelianus, cum metueret, ne populus seditionem aduersus ipsum concitaret, sententiam tulit, vt eorum capita truncarentur, & corpora canibus ac feris & volucribus cæli proiicerentur. Item Iuliana. Capitali supplicio condemnãtur.

XXV. ITAQVE decimoseptimo die mensis Augusti exiêrunt simul lætantes, atque versum hunc psalmi concinentes: Saluasti nos, Domine, ab affligentibus nos, & odientes nos confudisti. Cum verò ad locum martyrii venissent extra vrbem, Paulus rogauit carnificem, vt Iulianam prius, quam ipsum, securi percuteret. Iuliana verò, cum faciem suam Christi signo munisset, admodum læta collum extendit, eamque spiculator securi percussit. Paulus igitur cum sororem Christi martyrio perfunctam vidisset, oculos in cælum erexit, & Deo gratias egit, ac Crucis signo se itidem muniens, collum suum extendit: quem & spiculator mox obtruncauit. *Psal. 43.* Nota quam frequens apud priscos Crucis consignatio.

XXVI ERANT illorum corpora extra vrbem iacentia, cum è loco illo ea tollere Christiani prohiberentur. Milites enim, ita vt iusserat Aurelianus, obseruabant, ne quis reliquias illas auferret. Veniebant autem in eum locum lupi, canes & volucres, & circa sanctorum martyrum corpora sedentes, illa custodiebant: cumque muscas & eiusmodi animalia supra corpora illa sedentia viderent, aues ipsæ alis ea expellebant, non permittentes, vt in sanctis illis corporibus insiderent. Itaque septem dies & septem noctes feræ ac volucres cæli circa martyrum reliquias consederunt. Cæterum nunciata sunt omnia hæc à militibus Aureliano. Qui cum ea audiuisset: O furorem, inquit, pessimum Christianorum istorum, quos ne mortuos quidem superare potuimus. Misit igitur, & milites ipsos noctu illinc abduxit: neque enim volebat de die eos illinc remouere, ne à Christianis irriderentur. Cum verò dies illuxisset, exierunt Christiani, & martyrum corpora curantes, sumptuose in pace condiderunt, regnante Domino nostro Iesu Christo: Cum quo patri simul & sancto spiritui sit gloria, honor & imperium nunc & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Corpora eorum à feris illæsa conseruãtur.

PASSIO BEATISSIMORVM SEPTEM MARTYRVM, QVI APVD CARTHAGINEM PASSI SVNT SVB HVNERICO REGE, AVTHORE VICTORE Episcopo Vticensi. Sunt autem hi martyres, Liberatus Abbas, Bonifacius Diaconus, Seruus & Rusticus subdiaconi, Rogatus & Septimus monachi, & Maximus puer monachus.

AN. 470.

I. PRÆDICATVRVS triumphos martyrum beatorum, ad enarranda quæ gesta sunt, auxilium exposco diuinum: vt qui illis præstitit superandi victoriam, mihi indigno & immerito quantulacunq; verborum porrigat ornamenta. Tunc etenim valebo, quæ desiderata sunt, indicare, si ipsi dignentur pro me Domino supplicare. Septimus namq; agebatur annus crudelissimi atq; impiissimi Hunerici, & ecce antiquus hostis, veternosus vtiq; anguis, trisulcæ linguæ venena vibrans, Cirila quodam Arriomanitarum Episcopo, ministro vsus est, subuertens & obtinens animum Regis cruenti, vt ita suaderet non posse eum pacatum atq; longæuum obtinere regnum, nisi nomen perderet innocentum. Qui tamen Dei iudicio post non multos dies turpissima morte præuentus, scatens vermibus, exprauit. Insectari cœpit ore cruento omnem Catholicorum multitudinem, quæ per totam prouinciam Africanam in modum, sicut prædictum est Abrahæ patriarchæ, arenæ maris fuerat multiplicata: vt eam rebaptizationis sauciaret machæra, atque stolam illam singularis & puri baptismatis, quam Christo vino carnis suæ purificans, prælo exprimens Crucis, fecerat dealbatam, tetræ nigredinis turparet illuuie sordidulenta. AVG. 17. secundum Martyrologia. Vltio diuina in Arrianum Cirilã. *Gen. 22.* *Gen. 49.*

II. ACCIPIENS quoque tyrannus, vt erat ducibilis & ferus, serpentinam suggestionem, feralibus edictis vno tempore totam cœpit Africam commouere. Primò sacerdotum & ministrorum copiosissimam & maximam turbam, in longinquis & extremis regionibus exilio crudeli detrusit. Quibus bis acutum genus frumenti, quod iumentis solis edere concessum est, nequaquam industria molari contritum, sed manente furfuris cortice loricatum, pro miseratione dare præcepit. Post verò, crescente impietatis insania, etiam hoc auferri crudelissimus imperauit. Post modicum quoque temporis vniuersas simul ecclesias, præiudicatis venerabilibus portis, cæmentis ingentibus claudi mandauit. Vniuersa namque monasteria virorum vel puellarum sanctarum, gentibus, id est, Mauris cum habitatoribus donare præcepit. Vnus fuit omnibus eiulatus, vnus pro Christo moriendi integer & plenus affectus. Paria currebant flumina lachrymarum, quia permiserat Dominus cibari eos pane lachrymarum, & potari eos in lachrymis mensurarum, aut forsitan sine mensura. Etsi reperta est exiens de arca, inhians cadaueribus mortuis, pars aliqua pereuntium coruorum, maior est tamen in nomine Trinitatis numerus felicium columbarum. Quanti nobiles & optimi viri, ampli & læti cæspitis domini, terram cum cælo commutauerunt, & simul corpus cum substantia tradiderunt: atque delicatæ & nobilissimæ fœminæ, contra verecundiam naturæ, spectante vulgo, virgis cæsæ, variisq; Sæuitia Hunerici in Clerum. Monasteria omnia largitur Mauris cum habitatoribus. *Psal. 79.* *Gen. 8.* Multi martyres.

variisque tormentis cruciatæ, victricia trophæa portârunt. Quanti infantuli irridentes edicta feralia, antè mundum contempserunt, quàm illecebrosam eius semitam introirent.

Psal. 132. septēè monasterio fratres trahuntur Carthaginem. Tentantur blandimentis. Respuunt. *Ephes. 4.* *Iohan. 13.*

III. Tvnc apprehensi sunt & septem fratres, quantum pertinet ad concordiam Dominicæ seruitutis, in monasterio habitantes in vnum: quia bonum est & iucundum, habitare fratres in vnum: Id est, Bonifacius diaconus, Seruus subdiaconus, Rusticus subdiaconus, Liberatus Abbas, Rogatus monachus, Septimus monachus, & Maximus monachus, in numero scilicet Machabæorum germanorum. Quos vna mater Ecclesia catholica genuerat, & per viscera fontis æterni salubriter pepererat, de territorio Capsensis ciuitatis, cui præfuit S. Vindemialis sacerdos egregius, & Christi fidelis antistes. Quibus attractis ad vrbem Carthaginensem, primo eis illecebrosis blandimentis serpens voluit sibilare, promittens honores caducos, & diuitias ingentium voluptatum, necnon & regis amicitias, vel alia multa, quæ solent insipientium animas, aucupante diabolo, visco mundiali captare. Sed hæc omnia milites Dei, acsi contagia, respuerunt, clamantes vno ore: Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma. Nec poterit in nobis, adiuuante Domino, iterari, quod in sancto Euangelio semel præceptum est dari: quia qui semel lotus est, non habet necesse iterum lauari, quia mundus est totus. Facite quod vultis, inferte pœnas corporibus nostris. Melius est temporalia ad modicum sufferre supplicia, quàm æterna pendere & subire tormenta. Habete quæ promittitis, cum ipsis diuitiis post paululum perituri. Nobis verò nullus de postibus frontium valebit euellere, quod in vno baptismate artifex Trinitatis dignatus est titulare.

Trahuntur in carcerem. Multos ad se venientes populos in fide roborant.

IV. Qvid multa? Dum tali constantia diuinitus muniretur, iussi sunt carcerali custodiæ mancipari. Et ita crudeliùs onerati ferri ponderibus, tenebrosis deputati sunt locis, vbi nulla miseratio arrideret lenitatis. Sed populus ille memoratæ vrbis, in Domino semper fidelis, dato munere carcerariis, die ac nocte Christi martyres frequentabat, & ita ab eis doctrina & virtute fidei roborabatur, vt talia etiam ipsi pro Christi nomine plena delectatione perferre cuperent, & capulo persequentis facilia supponerent colla. Hoc autem tyrannicas peruenit ad aures. Qui ebrietate furoris accensus, iubet eos adhuc inauditis suppliciis adigi, & maioribus vinculis onerari, naumque imperat lignorum aridorum manipulis adimpleri, atque in eadem omnibus alligatis, in medio pelago igne supposito concremari. Eductisque illis de custodia, multitudo populi Dei, bellatores Trinitatis quasi agnos innocuos ad victimam deducebat, & rigentium pondera catenarum quasi quædam monilia peruidebat: quia non fuerunt illa vincula, sed potius ornamenta. Incedebant itaque cum fiducia ad supplicium, quasi ad epulas concurrentes, vna voce, per ambitus platearum Domino decantantes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Votiua nobis hæc dies est, & omni festiuitate festiuior. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, quando pro fide Domini Dei nostri perferimus præparatum supplicium, ne amittamus acquisitæ fidei indumentum. Sed & populis publica voce clamabant: Ne timeatis, ô populi Dei, neque formidetis minas atque terrores præsentium tribulationum: sed potiùs moriamur pro Christo, quomodo ipse mortuus est pro nobis, redimens nos precio sui sanguinis salutaris. Vnum tamen vehementi conatu, qui inter eos infantulus videbatur, nomine Maximum, cupiebant authores malorum à sanctorum consortio separare, dicentes: Infantule, quid festinas ad mortem? dimitte eos, insaniunt. & audi consilium nostrum, vt possis inuenire vitæ remedium, & tanti regis adire palatium. Tunc ille ætate quidem puerili, senili tamen maturitate clamabat: Nemo me separat à sancto patre meo Liberato Abbate, & fratribus meis, qui me in monasterio nutriêrunt. Cum ipsis sum in timore Dei conuersatus, cum ipsis desidero passionem suscipere. cum quibus credo me & futuram gloriam inuenire. Nolite putare, quia potestis seducere pueritiam meam. Simul nos Dominus septem voluit congregare, simul dignabitur omnes vno martyrio coronare. Quomodò nemo perire potuit de septenario illo numero felicium Machabæorum, ita etiam septenus nostræ congregationis numerus, nullum inuenier detrimentum. Nam si negauero eum, & ipse negabit me: quoniam ab ipso dictum est: Qui me negauerit coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo, qui est in cælis. Et qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui est in cælis.

Luc. 2. Eunt ad mortem iucundissimis animis. *1. ad Cor. 6.* Monachi pueri mira constantia. *2. Mach. 2.* *Matth. 10.*

Ignis diuinitus extinguitur. Crudeliter trucidatur. Elicit mox eorum corpora mare. * *expauit* Ecce veteré morem tumulandi Christianorum corpora, præcedente videlicet clero, & cum hymnis solennibus

V. Perductí itaque cum festinatione ad nauale supplicium pro voluntate infandi regis, vel crudelium ministrorum, extensis manibus & pedibus, clauati feruntur potius, quam ligati. Qui dum ignis fuisset lignis iniectus, statim imperio diuino, videntibus cunctis, extinctus est. Et dum sæpiùs renouatur nutrientibus pabulis, iterùm atque iterum extinguebatur rogus globo flammarum. Et cum exinde magis tyrannus furore simul esset & rubore repletus, iussit eos remorum vectibus enecari, & ita singulos in modum canum cerebris comminutis extingui. Qui tali generi mortis, debitum spiritum feliciter Domino reddiderunt. Nec expauerunt lignis quatientibus mortificari, quibus semper fuit spes omnis in ligno. Sed cum in mari venerabilia corpora iactarentur, ilicò (quod contra naturam est æquoris) eadem hora illæsa corpora pelagus litori reddere maturauit: nec ausum fuit, vt motis est, triduana dilatione in profundo retinere, ne præcepto Dominico minimè paruisset. Ad quod miraculi genus & ipse tyrannus, licet impœnitens, vt fertur, * expirauit. Gaudens autem quæ aderat multitudo, corpora sanctorum martyrum diligenti tradidit sepulturæ, præeunte clero venerabili Carthaginensis ecclesiæ. Vbi etiam & prædicandi diacones, tertiò iam confessores effecti, Salutaris & Muritta, geruli reliquiarum affuerunt. Humatæ sunt igitur cum hymnis solennibus ipsanæ beatæ sanctorum, in monasterio Biguæ, continuo basilicæ, quæ dicitur * Celebrinæ. Et sic in eo confessione Trinitatis beatissimi martyres passi sunt, & speciosum cursum certaminis sui, coronante Domino, perfecerunt: Cui est honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

Qui contra hoc faciunt hodie, ipsi se hæreticos esse produnt: *Celerima.

An. 290. DE S. HELENA, MATRE CONSTANTINI MAGNI IMPERATORIS, EX EVSEBII CÆSAREENSIS EPIscopi De vita eiusdem Constantini, Lib. 3. interprete Iohanne Chriphorsono Angliæ Episcopo.

Aug. 18. Cap. 41. Grandæua S. Helena visitat terrā sanctam.

I. Helena mater Constantini, cum Deo omnium gubernatori debitum piæ mentis & affectionis munus impertire in animo haberet, & pro filio suo, tanto & tam præclaro Imperatore, proque liberis eius Cæsaribus, Deo charissimis, suis nepotibus, gratias per preces esse agendas putaret: ætate iam ingrauescente, singulari quodam consilio & prouida animi cogitatione, vereque regia, adducta, propere instar adolescentulæ venit, tum sacrosanctam terram oculis lustratura, tum gentes Orientem incolentes, plebemque pariter ac populi multitudinem conspectura. Ac posteaquam in locis, in quibus Seruatoris erant impressa vestigia, debitam venerationem adhibuerat, idque conuenienter prophetico sermoni, dicenti: Adora-